

“Sweethearts”

van auteur Dirk Musschoot

Eigenzinnig verslag n.a.v. een boeiende lezing

Glen Douglas, 95 jaar, Brits infanterist, aan het woord.

Gold Beach

Op 6 juni 1944 om 7u25 was ik samen met de 50ste Northumbrian infanteriedivisie bijna een stormram om met de landing op Gold Beach de bevrijding van Europa aan te vatten. We zetten voet aan wal, niet zo ver van Arromanches en Bayeux. Daar waren wij aan de beurt om strand en hinterland in te nemen. Wat was me dat een dag zeg. Ik had nooit gedacht dat ik het zou overleven. Churchill en Montgomery hadden ons opgefokt. Wind en zeewater maakten het bijzonder lastig en werkten enorm op mijn systeem, maar niets kon ons tegenhouden. De salvo's van de 'moffen' schoten veel kameraden gewoon aan flarden. Tot mijn grote verrassing ben ik er zonder blessures door gekomen. Het was voor mij alles of niets, én ... we forceerden ons een doortocht.

Bekaf

Als een geoliede machine hebben we snel een veilige zone kunnen maken om andere groepen en materieel aan land te krijgen. Veel tijd hadden we niet. Echt gemakkelijk was het ook niet. We moesten verhinderen dat de Duitsers versterkingen konden aanvoeren en zo snel mogelijk Arromanches en Bayeux bevrijden. Vanop schepen werd het achterland nog gebombardeerd. We konden vlug contact maken met het verzet. Zo wisten we waar we de vijand konden verwachten en die dan uitschakelen. 's Avonds zaten we al 10 km diep in Normandië. Amaai voor al die lieflijke dorpen en gehuchtjes beschut door hagen, waar we soms met harde middelen door moesten. Toch was de Franse bevolking er zo gelukkig. Ze overlaadden ons met bloemen, wijn en sweet kisses of waren des doux bisous? Maar veel tijd hadden we niet om te genieten van die uitbundige, lieve Françaises. Daarvoor waren

door de verraderlijke batterijen, hinderlagen en kanonnen onze zenuwen te gespannen. Uitschakelen die boel, daarvoor waren we hier. We wisten goed hoe we die moesten aanpakken. Ik voelde eerst 's avonds dat ik echt bekaf was. Spanning, onzekerheid, vechten, schuilen en marcheren. En dit was dan nog maar het begin.

Bevrijding

Begin september bereikten we de Belgisch grens in Henegouwen. De eerste stad die we schoon wilden vegen was Mons. Veel werk hadden we er niet. De Duitsers waren al op de loop. 't Zijn natuurlijk ook mensen die voor de keuze stonden: vechten of leven. Ze kozen voor een strategische terugtocht, in derde versnelling achteruit. Het Duitse commando wilde vooral zo lang mogelijk Zeeuws-Vlaanderen, Antwerpen en de haven in handen houden om via de Schelde zoveel mogelijk materieel en manschappen nog te kunnen verschepen. De streek rond Knokke en Zeebrugge werden daardoor als laatste stukje West-Vlaanderen bevrijd door de stoere Canadezen samen met het verzet op 1, 2, en 3 november na zware gevechten. Brugge en de streek van Damme konden al op 12 en 13 september juichen en de Belgische vlaggen laten wapperen.

Glen Douglas

Hoe het komt dat ik, private Glen Douglas, een simpele infanteriesoldaat, maar ondertussen bevorderd tot "corporal", dat allemaal weet en het hier nog kan vertellen? Wel, dat kom je verder in mijn verhaal te weten. Geduld is een schone deugd.

Antwerpen

Het was een heerlijke zegetocht door Oost-Vlaanderen, richting Antwerpen. Toch bleven we bijzonder alert, want overal moesten achtergebleven Duitse mitrailleurkasten onze opmars vertragen. Het werd voor die arme jongens in die putten meteen hun graf; onze tanks walsten er gewoon over. Op veel plaatsen werden we tijdig ingelicht door het verzet en zelfs door kinderen, die soms wisten te vertellen waar er in de weg mijnen waren ingegraven. Zo moesten we soms dwars door velden en gewassen sjezen. Spijtig voor de boer en zijn gewassen. De bevrijding van Antwerpen-stad was er al op 4 september, maar de haven dat was andere koek. Het ging zo tergend traag en moeizaam. Het vorderde voor geen cent, spijts veel verliezen. Eerst midden november was eindelijk ook de haven vrij van Duitse elitetroepen en nazigespuis.

Market Garden

En wij? Ons regiment moet ondertussen doorstoten naar Nederland en Nijmegen. De operatie Market Garden in zuidoost Nederland was een knullige mislukking geworden. Versterking was nodig. Ik vertel het hier nogal afstandelijk en alsof het een spel was. Dat komt omdat ik dit kort verhaal eerst na veel opzoekingen vele jaren later schrijf, op vraag van Neos Damme. Dan kijk je nu heel wat rustiger naar die vreselijke periode in Europa. Groot-Brittannië en de Verenigde Staten waren erbij moeten komen om orde op zaken te krijgen.

Enthousiast had ik ja gezegd op de oproep om dienst te nemen. Men moet iets doen voor zijn vaderland en Europa.

Kleit en Agnes

Maar dan weten jullie nog altijd niet waarom uitgesproken ik met dit verhaal op de proppen kom. Nog even geduld, hier komt het. Op een zeer zeldzaam weekend dat ik even mocht uitblazen en was ik gedreven om terug te rijden naar dat godvergeten maar van Maria geliefd Kleit bij Maldegem. Ik was namelijk na Nederland ingekwartierd in Gent. Ik moest kost wat kost die lieve Agnes terug zien. Zij was niet meer uit mijn geest te krijgen sinds ik bij toeval enkele weken terug in haar naaiatelier was terecht gekomen om een bevorderingsinsigne op mijn jas te naaien. Ze had me toen zo lief ontvangen. Bij een kopje koffie in haar atelier had ik mijn ogen niet kunnen afhouden van haar handige vingers en een vluchtige keer van haar gemitte ogen.

Had ze mij vergeten?

Een maand later stond ik dus weer voor het atelier waar ze werkte. Ik stond er met mijn mond vol tanden maar leeg van woorden en evenzeer zonder goede reden waarom ik hier terug stond. Wellicht zou ik binnen de kortste keren terug op mijn motor zitten richting Gent. Ik klopte aan, wachtte niet op een reactie en stak de deur open. Agnes moet me door het venster al in de mot gehad hebben, want breed lachend zei ze: “maar kom toch binnen”. Ik verstond er geen iota van, en zij niet van wat ik stamelde als reactie. Zoiets van: “Thanks for your work”. Zou ze gedacht hebben dat ik over tanks bezig was? Het maakte voor haar schijnbaar allemaal niets uit. Ze gebaarde dat ik moest gaan zitten en nam mijn beide handen vast van blijdschap, zo te zien. Zou ze gedacht hebben dat ik niet meer zou terugkomen en was ze daarom zo blij?

“Roefelen”

Bij koffie en een door haar mama gebakken appeltaart, met gebaren en de ogentaal verstonden we mekaar. We waren mekaar blijkbaar niet vergeten. En ja, zo is van het een het ander gekomen. Als ik maar even tijd had en weg mocht, was ik in Kleit te vinden. Toen heb ik een van de betekenissen van het woordje ‘roefelen’ geleerd. Agnes had al vlug wat Engels geleerd, en wat dacht je, ik slaagde er niet in om dat onbegrijpelijke taaltje uit het Meetjesland te verstaan, laat staan dat ik het kon leren. Iets heb ik heel goed verstaan en ik kon het zelf ook brabbelen na een tijdje: ‘ik mag je zo graag’. Hoe dat ook klinkt in het Kleits.

Sombere toekomst?

Hoe moest het nu verder? Binnen enkele weken zou het water van de Noordzee ons scheiden. Zou het koude zeewater te diep zijn voor een toekomst samen? Zou een katholiek meisje een anglicaan wel willen voor de rest van haar leven? En haar ouders? En dan de administratieve poespas. Hoe zou mijn vader reageren? Was ik er aan toe om hier in Vlaanderen te komen wonen of zou Agnes ooit in de streek van Hull haar stek kunnen vinden. Ik zag de toekomst heel donker en somber in toen het einde van de oorlog en mijn

diensttijd naderde. Daar in het noorden van Engeland zou ik wel terug werk vinden in de bouw. En toch zou ik mijn kas opvreten als dat zonder mijn lieve Agnes zou zijn.

Zou je ...?

En dus, ik gespte mijn stoutste bottines toe, en vroeg met een tremolo in mijn stem of ze mee wilde naar Engeland. Haar gezicht betrok. Om mee te gaan hadden ze in haar gezin niet het geld daarvoor. Oei, ik was blijkbaar zeer onduidelijk geweest. Ik herbegon: of zij ooit met mij in Noord-Engeland zou willen wonen en trouwen. We zouden het geldprobleem wel oplossen. Ik zag haar ogen blinken, maar meteen ook een onzekere frons en oogopslag. Ik kon het al raden: wat zouden haar ouders daarvan vinden? En trouwen in de kerk van Kleit, kon dat wel als je elk met een andere geloof bent opgegroeid?

Bekeren

Voor alles leek er gelukkig een oplossing voorhanden. Haar ouders hadden ook wel al lang gemerkt dat “die twee” niet meer te scheiden waren. Er was wel één harde voorwaarde: ik zou moeten overwegen om ... mij te bekeren. Natuurlijk was ik daartoe bereid. Thuis waren we niet zo gelovig en kerkbedrijvig. Met een spoedcursus catechismus en aangename gesprekken met de pastoor van Kleit, kon ik gedoopt worden. En konden later ringen worden uitgewisseld. Ondertussen was ik gedemilitariseerd en met mijn regiment terug in Engeland. Het eerste geld dat ik thuis verdiende was om Agnes te laten overkomen met de maalboot en kennis te laten maken met mijn thuis. Ik was zó gelukkig dat ze bij mij thuis ook onmiddellijk voor Agnes gewonnen waren.

Eigen bedrijf in Northumberland

Na maanden over en weer brieven schrijven zijn we getrouwd in de kerk van Kleit. Alleen mijn papa en mama konden het zich permitteren om er bij te zijn. Enkel een paar wittebrood dagen in Vlaanderen konden ervan af en dan de harde noot voor het gezin van Agnes die met mij vertrok, voor altijd, naar Northumberland. Waterlanders bij Agnes en haar ouders. En dan op weg naar onze toekomst samen. En de rest? Dit is geschiedenis voor in de boekskes.

Mijn verhaal moet dan ook echt ter ore zijn gekomen van het bestuur van Neos in . We werden gevraagd om ons levensverhaal te komen vertellen. Zo komt het dat ik mij eindelijk eens grondig heb verdiept in het verloop van D-day en wat erop volgde. Je kan tegenwoordig zoveel vinden op internet. Hoe Agnes haar dagen heeft gevuld in een voor haar vreemde streek? Ik ben verrast dat het zo vlot is gegaan. Thuis met mijn Agnes hebben we zelf met veel zwoegen een eigen bouwbedrijfje kunnen opzetten, en ja, we hebben goed geboerd. Onze kinderen kennen ook een mondje Vlaams en vele jaren hebben we een week lang de streek van Kleit onveilig kunnen maken. Dat kunnen we al een aantal jaren niet meer. Eenmaal meer dan 80 jaar zwaren we er te oud voor geworden. De ouders van Agnes en mijn ouders zijn jaren geleden al overleden. Naar Neos in Damme komen was uitgesloten. Ik heb dan maar onze history op Engels papier gezet. Iemand zal het wel vertalen en voorlezen. Ik hoor dat de Neos-leden uit Maldegem echt verrast waren door ons verhaal. En wat meer is: blijkbaar was ik niet de enige die een sweetheart in Vlaanderen en Kleit had gevonden.

Eindnoot:

Dit is een fictief en toch (bijna) echt gebeurd verhaal. Het had immers van de verhalen kunnen zijn die auteur Dirk Musschoot is komen brengen voor Neos en in zijn boek heeft samengebracht. In de plaats van een saai verslag is dit levensechte fictief verhaal een poging om op een eigenzinnige manier aan te geven waarover de boeiende lezing is gegaan: Vlaamse Sweethearts die hun Britse, Franse, Canadese, Poolse of Amerikaanse, ... soldaat zijn gevolgd, of die hun stoere soldaat hebben kunnen verleiden om hier te blijven én ... Vlaams te leren. De ene lovestory is al beter gelukt dan de andere. Zoals van de profiteurs die al getrouwd waren en hier louter voor het plezier een sweetheart aan de haak hadden geslagen en dan met de noorderzon vertrokken waren. Maar goed dat vele sweethearts het avontuur van hun leven hebben mogen beleven. En dat is zoals het leven is: onvoorspelbaar gelukkig dat er echte sweethearts geweest zijn. In Vlaanderen, Damme en Kleit zijn er toch geen andere?

Wat in al die verhalen niet aan de orde is geweest, is dat we niet kunnen beseffen welke miserie die soldaten al vechtend achter de rug hadden als ze hun sweetheart per toeval tegen het Vlaamse lijf lopen. Nou ja, tegen het lijf lopen? Eerst, volledig van de kaart, beginnen te stamelen? Al die maanden er voor en ook nog erna was het rauwe oorlogsleven nooit weg: doodsangsten doorstaan, moeten schieten om te doden, gewond raken, altijd onder druk staan, op je hoede zijn en in je achterhoofdverlangen naar rust. Naar de zalige rust ... bij hun sweetheart, die steeds zo straalt als een zonnebloem als ze samen zijn.

Tekst en foto's: W. V.